

Rozširovanie a poľnohospodárstvo: Komisia navrhla zmeny a doplnky zohľadňujúce reformu SPP

13. decembra 2002 sa hlavy štátov a vlád EÚ a desiatich kandidátskych krajín na Kodanskom summite dohodli o rozšírení EÚ o desať nových členských štátov od 1. mája 2004. Summit súhlasil s podporou stratégie rozvoja vidieka v nových členských štátoch, ktorá je konkrétne prispôbena ich potrebám a je výhodnejšia ako stratégia v súčasnosti uplatňovaná v členských štátoch EÚ. Čiastka dostupná pre desať kandidátskych krajín je stanovená na 5,1 miliardy € v rokoch 2004-2006. Od prvého dňa vstupu bude celý rad opatrení na rozvoj vidieka spolufinancovaný v maximálnej výške 80% zo strany EÚ. Okrem toho budú v nových členských štátoch počas desiatich rokov zavedené priame platby. Štartovacia úroveň pre rok 2004 je stanovená na 25% z plnej výšky v EÚ a mala by sa zvýšiť na 30% v roku 2005 a 35% v roku 2006. Od roku 2006 by sa mali priame platby percentuálne zvyšovať tak, aby v nových členských štátoch dosiahli v roku 2013 uplatňovanú úroveň podpory v rámci SPP. Tieto priame platby zo zdrojov EÚ môžu byť navýšené o 30%, ktoré by mali pochádzať čiastočne z fondov rozvoja vidieka v kandidátskych krajinách a čiastočne z národných fondov, t.j. do 55% v roku 2004, 60% v roku 2005 a 65% v roku 2006. Od roku 2007 však budú nové členské štáty financovať navýšené prostriedky výlučne z národných zdrojov. Alternatívnou metódou navyšovania je pre nich zvýšenie priamych platieb vyplácaných farmárom v rámci systému SPP na celkovú úroveň priamej podpory, na ktorú by boli farmári oprávnení pred vstupom (2003) v rámci podobného národného systému, zvýšenú o 10%. Špeciálne pravidlá pre navyšovanie platia pre Cyprus a Slovinsko.

Farmári z nových členských krajín budú mať neobmedzený a okamžitý prístup k trhovým opatreniam v rámci SPP, akými sú exportné refundácie a intervencie na obilniny, odstredené sušené mlieko alebo maslo, ktoré prispievajú k stabilizácii ich príjmov. Okrem toho si nové členské štáty môžu zvoliť uplatňovanie zjednodušeného systému jednotnej platby na plochu (SAPS) počas obmedzeného obdobia vo forme platby na výmeru neviazanej na produkciu („decoupling“), uplatňovanej na využívanú poľnohospodársku pôdu.

V septembri 2003 Rada schválila základnú reformu spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP). Tento reformný balík prináša výrazné zmeny v *acquis* EÚ, ktoré boli základom rokovaní o vstupe. Vo svojej súčasnej podobe text reformy SPP nezohľadňuje výsledky týchto rokovaní alebo dokonca samotného rozširovania. Komisia navrhla úpravu Zmluvy o pristúpení aj textu reformy SPP, aby sa zabezpečilo ich fungovanie v rozšírenej EÚ. Tieto návrhy:

- 1) prispôbujú prílohy Zmluvy o pristúpení súvisiace so SPP tak, aby výsledky rokovaní boli v súlade s novými *acquis* (je to nevyhnutné v prípade, ak odkazy v Zmluve o pristúpení už nebudú aktuálne alebo ak výsledky rokovaní nebudú okamžite kompatibilné s reformovanou SPP).

- 2) modifikujú právne texty reformy SPP tak, že sa môžu okamžite uplatniť v nových členských štátoch a zahŕňajú všetky výsledky rokovaní, ktoré by inak boli nespracované.

Prvý návrh vyžaduje jednohlasné schválenie Radou po zohľadnení stanoviska Európskeho parlamentu. Druhý návrh vyžaduje schválenie Radou kvalifikovanou väčšinou bez stanoviska Európskeho parlamentu. V oboch prípadoch sa bude s kandidátskymi krajinami konzultovať, a to vzhľadom na práva im udelené na základe informačného a konzultačného postupu.

Franz Fischler, komisár EÚ pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a rybnárstvo uviedol: “V Kodani sa jednoznačne rozhodlo, z čoho budú profitovať farmári a vidiecke spoločnosti v kandidátskych krajinách. Dnešný návrh ich má ubezpečiť, že podmienky vstupu sú dodržané a podstata a princípy schváleného balíka sa nezmenili. Zvyčajne sa s kandidátskymi krajinami vedú rozsiahle rozhovory, toto však nie je znovutvorenie rokovaní. Toto je uistenie, že nové členské krajiny sa bez problémov zaradia do reformovanej poľnohospodárskej politiky.”

Návrh na prispôsobenie Zmluvy o pristúpení

Za účelom zachovania základného prístupu k otázke priamych platieb, vytyčeného v Kodani, návrh predpokladá, že nové priame platby zavedené reformou SPP (energetické plodiny, orechy a mlieko) by mali podliehať rovnakému harmonogramu postupného zavádzania, ako všetky ostatné priame platby (25%, 30%, 35% atď.).

Na základe reformy SPP bude od roku 2005 v EÚ-15 zavedený systém jednotných platieb neviazaných na produkciu (SPS). Tieto návrhy však ponechávajú novým členským štátom možnosť uplatňovať systém jednotnej platby na plochu (SAPS) a vykonať dohodnuté technické úpravy nevyhnutné pre jeho uplatňovanie. Návrhy predpokladajú, že uplatňovaním SAPS sa nové členské štáty prispôbia novému systému SPS jednoduchšie, ako keby k nemu prechádzali z klasického systému priamych platieb.

Návrh tiež zachováva princíp navýšenia k priamym platbám. Navýšenie bude možné v rámci klasického systému do konca roku 2006, v rámci SAPS do konca roku 2008 a v rámci nového systému SPS od roku 2005.

V odvetví produkcie mlieka návrhy zahŕňajú dodatky a zmeny zohľadňujúce skutočnosť, že reforma SPP nahrádza nariadenie zavádzajúce poplatky v odvetví produkcie mlieka novým nariadením a zmenami a doplnkami v nariadení o organizácii spoločného trhu s mliekom a mliečnymi produktmi.

V oblasti rozvoja vidieka zavádza reforma SPP všeobecné opatrenia zamerané na pomoc farmárom pri splňaní nových noriem EÚ, z ktorých vyplývajú zvýšené prevádzkové náklady. Návrh preto odstránil samostatné opatrenie o splňaní noriem Spoločenstva vytvorené pre nové členské štáty v Zmluve o pristúpení. Farmári z nových členských krajín budú teraz môcť

profitovať z rovnakých možností ako farmári z krajín EÚ-15 na základe nových opatrení v oblasti splňania noriem a investícií.

Návrh na prispôsobenie nariadení reformného balíka SPP

Nový systém SPS predstavuje problém pre nové členské krajiny, keďže nemožno vypočítať platobné tituly pre ich farmárov na základe rovnakého historického referenčného obdobia, aké sa použilo v EÚ-15 (2000 – 2002). Následne návrhy predpokladajú, že nové členské štáty uplatnia „možnosť regionálnej implementácie“, schválenú v reforme SPP pre EÚ-15. To znamená, že jednotné platby na hektár by sa mali prideliť v rámci každého regiónu z regionálnych finančných obálok (výška platby na hektár by sa mala vypočítať delením regionálnej obálky regionálnou využívanou poľnohospodárskou pôdou po odčítaní plochy s trvalými porastmi a lesmi). Samotné regionálne obálky by sa mali vypočítať rozdelením národnej obálky medzi regióny. Národná rezerva, z ktorej by mohli byť poskytnuté dodatočné platby pre konkrétne problémy odvetvia, by mala byť stanovená ako 3% z národného maxima, ako je to v súčasných členských štátoch. Dodatočné zdroje môžu byť vyčlenené pre farmárov na špecifické účely, ako napr. organické hospodárenie.

Pravidlá krížovej zhody („cross compliance“) budú pre farmárov v nových členských štátoch záväzné od roku 2005. Návrhy však predpokladajú dve výnimky:

- 1) prechodné obdobia dohodnuté v niektorých krajinách, napr. prechodné obdobie týkajúce sa implementácie smernice o chránených oblastiach (Smernica Rady 92/43/EHS) zostanú zachované;
- 2) pre nové členské štáty, ktoré si zvolili uplatňovanie SAPS, zostanú základom existujúce opatrenia v rámci krížovej zhody z pôvodnej SPP, ale nové pravidlá reformovanej SPP nebudú povinné. Budú dobrovoľné v rámci SAPS od roku 2005.

Pokiaľ ide o mechanizmus finančnej disciplíny a modulácie, Komisia schválila v rámci reformy SPP z 26. júna 2003 politický kompromis, že tieto by sa nemali uplatňovať v nových členských štátoch, kým v nich postupne zavádzané priame platby nedosiahnu úroveň EÚ. Posledné návrhy potvrdili toto stanovisko.

Slovinsko a Poľsko získali prechodné obdobie jeden rok na pridelenie individuálnych kvót na mlieko. Komisia navrhuje, aby v Slovinsku, ktoré si pravdepodobne zvolí „klasický“ systém priamych platieb, boli nové platby na mlieko pridelené na báze predbežne pridelených kvót alebo na báze dodávok mlieka. Poľsko, ktoré zamýšľa uplatňovať SAPS, bude mať platby za mlieko automaticky zahrnuté do národnej obálky SAPS.

Návrhy reformy SPP obsahujú množstvo národných limitov alebo maximálnych limitov EÚ, kvót a maximálne garantovaných množstiev. Návrh Komisie na prijatie reformy SPP teda obsahuje úpravy v niektorých prípadoch zohľadňujúce kandidátske krajiny, napr. zvýšenie maximálne garantovanej výmery proteínových plodín v EÚ o 200 000 ha.

Národné maximálne limity jednotnej poľnohospodárskej platby v EÚ-25 (v mil. €)									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Belgicko	408,0	408,0	525,0	525,0	525,0	525,0	525,0	525,0	525,0
Česká rep.	227,9	265,7	342,4	427,8	513,2	598,5	683,9	769,3	854,6
Dánsko	838,0	838,0	996,0	996,0	996,0	996,0	996,0	996,0	996,0
Estónsko	23,4	27,3	40,4	50,5	60,5	70,6	80,7	90,8	100,9
Nemecko	4 479,0	4 479,0	5 468,0	5 468,0	5 468,0	5 468,0	5 468,0	5 468,0	5 468,0
Grécko	837,9	834,0	856,0	856,0	856,0	856,0	856,0	856,0	856,0
Španielsko	3 207,0	3 203,0	3 401,0	3 401,0	3 401,0	3 401,0	3 401,0	3 401,0	3 401,0
Francúzsko	7 199,0	7 195,0	8 055,0	8 055,0	8 055,0	8 055,0	8 055,0	8 055,0	8 055,0
Írsko	1 131,0	1 131,0	1 317,0	1 317,0	1 317,0	1 317,0	1 317,0	1 317,0	1 317,0
Taliano	2 539,0	2 530,0	2 882,0	2 882,0	2 882,0	2 882,0	2 882,0	2 882,0	2 882,0
Cyprus	8,9	10,4	13,9	17,4	20,9	24,4	27,8	31,3	34,8
Lotyšsko	33,9	39,6	55,6	69,5	83,4	97,3	11,2	125,1	139,0
Litva	92,0	107,3	146,9	183,6	220,3	257,0	293,7	330,4	367,1
Luxembursko	26,0	26,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Maďarsko	350,8	408,7	495,1	618,5	741,9	865,2	988,6	1 111,9	1 235,3
Malta	0,67	0,78	1,59	1,99	2,38	2,78	3,18	3,57	3,97
Holandsko	386,0	386,0	779,0	779,0	779,0	779,0	779,0	779,0	779,0
Rakúsko	613,0	613,0	711,0	711,0	711,0	711,0	711,0	711,0	711,0
Poľsko	724,3	845,0	1 098,8	1 373,4	1 648,0	1 922,5	2 197,1	2 471,7	2 746,3
Portugalsko	450,0	450,0	516,0	516,0	516,0	516,0	516,0	516,0	516,0
Slovensko	35,3	41,4	55,5	69,4	83,3	97,2	111,0	124,9	138,8
Slovensko	97,6	113,6	144,5	180,5	216,6	252,6	288,6	324,6	360,6
Fínsko	467,0	467,0	552,0	552,0	552,0	552,0	552,0	552,0	552,0
Švédsko	612,0	612,0	729,0	729,0	729,0	729,0	729,0	729,0	729,0
V. Británia	3 350,0	3 350,0	3 868,0	3 868,0	3 868,0	3 868,0	3 868,0	3 868,0	3 868,0
Celkom	30 141,8	30 387,8	35 091,7	35 690,6	36 289,5	36 888,1	37 486,8	38 085,6	38 684,4
Poznámky: Údaje za nové členské štáty sa týkajú dotovania EÚ v rámci jednotnej poľnohospodárskej platby (nezahŕňajú národné navýšenia).									

In: <http://www.europa.eu.int>, Agra Europe 2078 (31. október, 2003)

Spracované zo zahraničnej tlače.

Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo

Samova 9, 950 10, Nitra, www.uvtip.sk
 Informačné stredisko pre Európsku úniu
www.uvtip.sk/iseu, email: iseu@uvtip.sk, Tel.: 037/6510 032

november 2003